

ΣΑΚΥΝΘΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ.

ΕΤΟΣ Β. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1876 ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Κ.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΛΕΟΠΑΡΔΗΣ

(Συνέχεια-Ερα Φύλλ. ΙΗ')

Τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ γερμανοῦ ιστοριοδίφου δὲν ἀπεδέξατο ὁ νεαρὸς φιλόλογος. Ἡ ἄτολμος καὶ ληθαργούσα Ἰταλία δὲν ἠδύνατο βεβαίως, ἐκτὸς ὁλίγων καὶ ἐπιφανῶν ἐξαίρέσεων, νὰ τιμῇ δέοντως τὸν ἔξοχον αὐτῆς υἱὸν· ἀλλ' ὁ οὐρανὸς τῆς Ἰταλίαις, τὰ ἔνθη, ἅπερ δὲν ἀπέκαμνον στέφοντα τοὺς κροτάφους τῆς καλλιμόρφου δούλης, ὁ ἄλλ' ἐκεῖνος, ὃν δὲν ἠδύνατο νὰ δηλητηριάσῃ ἡ μεμολυσμένη τοῦ ξένου πνοή, ἡ φύσις τέλος ἡ μειδιῶσα ἀπαύστω· παρὰ τὸν κροταλισμὸν τῶν ἀλύσεων καὶ τὰς οἰμωγὰς τῶν θυμάτων, δὲν ἐνείχετο οὐδόλως· ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν ἀ-

δικίᾳ ἢ τοῦλάχιστον ὀλιγορίᾳ τῶν ἀνθρώπων. Δὲν ἤλπιζε νὰ ἐπανεύρῃ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Σπρέη τὴν ἀπὸ τῶν ὑδάτων ὡς ἄλλην, ἀλλ' ἀγνοτέραν Ἀφροδίτην, ἀναδυομένην ἐκείνην σελήνην, ἥτις, περιέπουσα διὰ τῆς ὠχρᾶς αὐτῆς ἀκτίνος τὴν κατηρῇ τοῦ νεανίου διάθεσιν, ἐφαίνετο δεικνύουσα αὐτῷ ὅτι καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπιτρέπεται ὁ ρευσμασμὸς καὶ ἡ μελαγχολία. Δὲν ἤλπιζε νὰ ἐπανεύρῃ τὸν ὀπισθεν τῆς μεμακρυσμένης τῶν Ἀπεννίνων ἀκρωρείας δύοντα ἐκεῖνον ἥλιον, ὅστις, τοξεύων τὰς ὑστάτας αὐτοῦ ἀκτῖνας πρὸς τὰ παράθυρα τοῦ σπουδαστηρίου του, ἐφαίνετο διαβεβαιῶν αὐτὸν ὅτι καὶ τὴν ἐπαύριον θὰ ἐπανήρχετο ὅπως φωταγωγῇ τὸ ἀπέριττον ὁωμάτιόν του. Ἀλλὰ πρὸ πάντων δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπανεύρῃ ἐν τῇ σφῇ τῆς Πρωσσίας πρωτεύουσά τὴν πα-

φιλημένον ἐκεῖνο σύμπλεγμα τῶν γονέων καὶ ἀδελφῶν, τὴν περιπαθὴ ἐκείνην οἰκογένειαν, ἥτις διὰ τῶν θωπειῶν καὶ τῶ φιλημάτων τῷ διηρημένῳ τοσοῦτον εὐγλώττως τὴν εὐωδίαν τῶν ἀνθέων, τὸ φῶς τῆς σελήνης, τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου.

Πλὴν τὸν ὕμνον, ὃν ἀπὸ τῆς ἐνθουσιώσης καρδίας του ἀπέσποσε κατ' ἀρχάς τὸ πανόραμα, τὸ καθ' ἐλάχιστην ἐνώπιον αὐτοῦ ἀνελισσόμενον, ἔμελλε νὰ διαδεχθῇ τὸ ἀνάθεμα καὶ ἡ κατάρρα. Πρὸς τί ἡ γῆ περιεβάλλετο τὴν μεγαλοπρεπεστάτην αὐτῆς στολὴν, πρὸς τί ἡ δρόσος ἐνεφύσα τὴν ζωὴν ἐν τὰ φυτὰ καὶ εἰς τὰ ἄνθη, πρὸς τί τὸ θαῦμα τῆς Δημιουργίας, ἐὰν αὕτη δὲν ἦ δύνατο νὰ πραύνη τὰς ἀλγυδιόνας τῆς νόσου του, νὰ σχεδάσῃ διὰ τῆς ἀκτινοβολίας αὐτῆς τὴν ἀχλὺν τῆς κατηφείας του; Ἰατί, ἐνῶ ἡ χελιδὼν ἐτιτύβιζεν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του. οὗτος ὥφειλε νὰ κλαίῃ; διατί, ἐνῶ τὸ ἀπέναντι αὐτοῦ δένδρον ἐξέτεινε σφριγῶν καὶ δροσδὲν τοὺς σθεναροὺς αὐτοῦ βραχίονας πρὸς τὸν περιπνέοντα αὐτὸ ἀέρα, οὗτος ὥφειλε νὰ συστέλλῃ τὰ ὑπὸ τῆς ἀλνεύειας κατεσκληκῶτα μέλη του, καὶ ν' ἀντιτάσῃ ὑέλους καὶ παραπετάσματα κατὰ τοῦ γενικοῦ τῆς ἀνθρωπότητος κτήματος;

Λίαν εὐχερῶς δύναται τις νὰ συμπεράνῃ τὰ ἐπικολουθήματα τῶν ἀπαισιῶν τούτων συλλογισμῶν. Στυγνὴ καὶ ἀπελπισ φιλοσοφία ἔμελλεν ἐξ ἀνάγκης νὰ διαδεχθῇ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ πολυκαθοῦς νεανίου τὸν ἔνθεον λυρισμὸν τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐντυπώσεων. Ἡ διάνοια αὐτοῦ, ἀναπτερούμενη ὑπὸ τῆς ἀπογνώσεως, ἐτόλμησε ν' ἀναρριχηθῇ εἰς τὰ ἀνεξερευνήτα ὕψη τῆς μεταφυσικῆς καὶ ἐκεῖ ν' ἀκριβοῦσι τὸ μυστήριον ἐκεῖνο, ὃ περ ἡ συνείδησις τῆς ἀνθρωπότητος ἀπεκάλεσε Θεόν. Ὁ λιπόσαρκος αὐτοῦ βραχίον, ὡς ὁ ἄλλου Βριάρεω, ἡτοιμάζετο νὰ διαρρήξῃ τὸν πέπλον τὸν καλύπτοντα τὴν Ἰσιδα ταύ-

την πάντων τῶν αἰώνων ἀπογυμνωτῆς δὲ τὸ μορμολύκειον, ἤθελε νὰ τὸ ρωτήσῃ διατί ἔπλασε τὴν νόσον, τὴν δόνην, τὸν θάνατον. Ἦγνέει, ὁ τάλας, ὅτι ὅπου τελευτᾷ ἡ διάνοια, ἐκεῖ ἄρχεται τὸ αἶσθημα, καὶ ὅτι ὅσα δὲν νοοῦμεν καὶ ἀποδεικνύομεν, ὀφείλομεν νὰ αἰσθανώμεθα καὶ πιστεύωμεν. Ἡ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἰδέα ὁμοιάζει πρὸς τὰ μεγάλᾳ ἐκείνα φίλτρα, ἅπερ ἡμεῖς αὐτοὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ὁμολογοῦμεν ὅτι ὁ νοῦς ἡμῶν ἀδυνατεῖ νὰ συλλάβῃ, νὰ ὑποτυπώσῃ τὴν θέσιν λοιπὸν τοῦ νοῦ ὀφείλει ἐν τοιαύταις περιστάσεσι νὰ καταλαμβάνῃ ἡ καρδιά.

Τοιοιούτῳ οὗτος δαιμόνιος οὗτος νοῦς πειρώμενος ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἀπόκρυφον τῶν πάντων ἀφορμὴν, καὶ ἐρείπει ἐπὶ ἐρείπειῳ τωρεῖον, ἔθωπτεν ὑφ' ἑκάστον αὐτῶν στῆμα μίαν ἐλπίδα, μίαν ἀπάτην, μίαν παραγορίαν τῆς νεότητος. Ἡ λύσις τοῦ μεγάλου προβλήματος, ἣν μετὰ τοσαύτης ἀγωνίας καὶ μόχθου ἐπεδίωκε, πλανώμενος εἰς τὸν ἀφεγγῇ καὶ ἀδιεξίτητον τοῦ σκεπτικισμοῦ λαβύρινθον, ἐφαίνετο τόσῳ μάλλον ἀφροστηκυῖα αὐτοῦ, ὅσῳ περισσότερον οὗτος ἐνόμιζεν ὅτι πρὸς αὐτὴν προσήγγιζεν ἀπαίσιος ἀντικατοπτρισμὸς ἡλιγγιώσης διανοίας! Πολλάκι ἐνόμιζεν ὅτι ἡ σφιγξ, φωραθεῖσα τέλος ἐν τῷ ἀπροσίτῳ αὐτῆς φωλεῷ, παρίστατο τέως ἐνώπιόν του ἀνίσχυρος καὶ ἡττημένη· ἀλλ' ἐνῶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα ὅπως δράξῃ τὴν ὑποτιθεμένην λείαν του, ἐπιπτεν ἐνώπιον βράχου ἀξένου καὶ ἀπορρώγος, ὃν ἐν τῇ παραγορᾷ αὐτοῦ ἐξέλαβεν ὡς τὸ ζητούμενον τῆς ἐρεῦνης του πέρας. Τέλος, ἀλλὰ λίαν ἄργα, κατενόησεν ὅτι ἀδύνατον τῷ ἀπέβαινε νὰ ὑπερπηδήσῃ τὸν μοιραῖον ἐκείνον τέρμονα, ὅστις χωρίζει τὸν φυσικὸν τοῦ μεταφυσικοῦ κόσμου, καὶ, λακτίσας αὐτὸν ὑπερφηάνως, τὸν ὠνόμασεν εἰμαρ.

Οὐχ ἥττον ἀπὸ τῆς ἐρεῦνης του, ἀπὸ τῶν μόχθων του, ἀπὸ τῶν ἀπογοη-

τεύσεών του ἀπεχομίσατο μίαν πεποίθησιν ἐδραΐαν, δυσκαταγώνιστον, ἤν, ἀκολούθως ἀναγαγὼν εἰς περιωπὴν δόγματος, ἀπετύπωσεν, ὡς ἀλάθητον γνῶρισμα σκυθρωπῆς ὑποκειμενικότητος εἰς ἅπαντα τὰ πονήματά του. Ἐδογμάτισε λοιπὸν ὅτι τὸ μόνον ἀληθές ἐν τῇ οἰκουμένῃ ἐστὶν ἡ ὁδὸν, ὅτι αὐτὴ ἐστὶν ὁ ἀμετάτρεπτος νόμος, ὁ διέπων τὸν τε φυσικὸν καὶ ἠθικὸν κόσμον· ὅτι πᾶν τὸ κατὰ τὸ φαινόμενον ἄλλοιόν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ διάφορος μορφή, ὑφ' ἣν ἐκδηλοῦται, ἢ ὑφ' ἣν ὑπολαμβάνει ἡ ἀπαρασάλευτος πρωτίστη τῆς δημιουργίας ἀρχή. Καὶ ὁμως πρὶν ἢ ἀποσπασθῇ ἠθικῶς ἀπὸ τῶν ὁμοίων του, πρὶν ἢ περιβληθῇ τὸν σάγον τοῦ νέου αὐτοῦ δόγματος, ἠθέλησέ τι νὰ θαυμάσῃ, νὰ λατρεύσῃ τι ἐν τῇ γῇ τῆς γεννησέως σου, καὶ οὕτω νὰ θαυμάσῃ τὴν καρδίαν τοῦ κατὰ τῆς γοργῶ νῶ ποδὶ ἐπερχομένης ἀπελπισίας. Περιήγαγε λοιπὸν περὶ ἑαυτὸν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ εὐθὺς τ' ἀπέτρεψε μετ' ἀηδίας ἐκ τῆς καταπτώστου ἐκείνης ἀγέλης πεπωρωμένων δ' ὕμων· ἔκυψε τὸ οὖς ἐπὶ τῆς καδίας τῆς πεπτωκυίας πατρίδος του, ὅπως ἐν αὐτῇ ἀνακαλύψῃ τοῦλάχιστον ἐναπαλμὸν ἀνυπομονησίας καὶ ἀγανακτήσεως· ἄνθρωποι! τὸ ἀνθρώποσπερς ἐκεῖνο πτώμα, γαλβανισθὲν πρὸς στιγμὴν ὑπὸ τοῦ Βοναπάρτου, ἐκοιμάτο βαθέως ὑπὸ τὴν πτέρναν τοῦ Κροάτου!

Τότε, θρηνησας τὴν κατὰπτωσιν τῆς πατρίδος του, ἣν ἀκολούθως τοσοῦτον περιπαθῶς ἐξετραγώδησεν ἐν τῇ γνωστῇ αὐτοῦ ᾠδῇ· *O patria mia, vedo le mura e gli archi*, κατ. μετέβη κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1822 εἰς Ρώμην, ὅπως τοῦλάχιστον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀδουλώτων ἐκείνων ἐρειπίων ἀναμνησθῇ τῆς δόξης τῆς παλαιᾶς Ἰταλίας, τῆς Ἰταλίας ἐκείνης, ἥτις ἔκλυεν ὑπερηφάνως ὡς δούλους ὀπισθεν τοῦ νικηφόρου ἔρματος τῆς τοῦς βαρβάρους, οἵτινες νῦν τὴν ἐπίζον. Ὡς ὁ ψάλλτης τοῦ Ἀρόλδου, πολλάκις κατὰ τὰς σεληνογεγῆεις ρα-

μαϊκάς ἐσπέρας ἐπλανήθη ἐν τῷ Κολοσσαίῳ, θεώμενος μετ' ἀπεριγράπτου ἐκστάσεως τοὺς ἀστέρας λάμποντας ἀνὰ μέσον τῶν ἐρειπίων, τὴν σελήνην πληροῦσαν διὰ μιᾶς ἀκτίνος τὰ χάσματα τῶν αἰώνων, καὶ ἐνωτιζόμενος τῆς ὑλακῆς τοῦ μεμακρυσμένου κυνὸς καὶ τῆς ὀλολυγῆς τοῦ νυκτικῷ ὄρακος, ἐκεῖ ὅπου ἡ φωνή των Καيسάρ ν' ἐπέτασσαν ἄλλοτε σιωπὴν εἰς τὸν κόσμον. Πλὴν εἰς ψυχὴν τοσοῦτον ἐπιρρεπῇ εἰς τὸν ἐνθουσιασὸν, καθὼς φύσει εὐγενῇ καὶ μήπω ὀλοσχερῶς δηλητηριασθεῖσαν ὑπὸ τῆς παγερᾶς ἀμφιβολίας, δὲν ὤφειλε μόνῃ ἡ Ρώμη τῶν αὐτοκρατόρων νὰ διεγείρῃ τοσοῦτον σφοδρὰ καὶ μύχια αἰσθήματα. Περὶ τῇ ἐθνικῇ καὶ καταρρευσάσῃ Ρώμῃ, ὠρθοῦτο ἡ Ρώμη ἡ Χριστιανική, ἡ Ρώμη τοῦ μεσαιῶνος, ἐξαιτουμένη, μάλιστα ἐπιβάλλουσα αὐτῷ ἴσον φόρον θαυμασμοῦ, οἷον οὗτος ἀπείναιμεν εἰς τὴν προκάτοχόν της. Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Πέτρου, τὸ αὐτόλαον τοῦ τοσύνβολον τοῦ θριάμβου τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης, ἥτις, πρὶν ἢ ἀνεγείρῃ τὸ τρόπαιον ἐκεῖνο, ἐκρύβη εἰς τοὺς κευθμῶνας τῆς ἰδίας ἐκείνης πόλεως καὶ ἐπάλαισε παρατάττουσα ἀβράς παρθένους καὶ ἀσπίλους παῖδας κατὰ τῶν λεγεῶνων τῆς κοσμοκράτορος, ἡ αἴγλη τῆς θρησκείας ἐκείνης, ἣν μία δμᾶς ἐμπνευσμένων ἀνθρώπων ἀνεβίβασεν ἐπὶ τὸν θρόνον τῶν αὐτοκρατόρων, ἔπρεπε νὰ ὑπεκκλύσῃ τὸν καθεύδοντα, ἀλλ' οὐχὶ τέλεον ἐσθραμένον ἐκεῖνον σπινθῆρα τῆς θρησκείας, ἀπαραίτητον στοιχεῖον πάσης τῶν καιρῶν ἐκείνων ἐπιμεμελημένης ἀγωγῆς. Ἡ ἔξοχος τοῦ Θεανθρώπου μορφή, ὁ τηλεφανὴς οὗτος φάρος ἐν τῷ μέσῳ τῆς σκοτίας τῶν αἰώνων, τὸ ὑπερφύεος ἐκεῖνο ὄν, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου καὶ αὐτοὶ οἱ θελήσαντες διὰ παντοίων σοφιστεῶν νὰ τὸ γυμνώσωσι τῆς θεότητος, ἐκλιναν τὸ γόνυ καθ' ἣν στιγμὴν ἐνέμιζον ὅτι τὸ ἀπεστέρησαν τῆς θεοσπείου αὐτοῦ αἴγλης ὑποβιβάσαντες αὐτὸ

κοινήν τῆς λοιπῆς ἀνθρωπότητος θαυμάσια, τὸ ὑψηλὸν τέλος τοῦ Σωτῆρος πρόσωπον ἔπρεπεν ἀπὸ τοῦ θόλου τοῦ Ἀγ. Πέτρου, ἢ ἀπὸ τῶν ρωμαϊκῶν κρυπτῶν νὰ κινήσῃ τὰ χεῖλη του εἰς τὴν πρὸ πολλοῦ παραμεληθεῖσαν προσευχήν, τὴν καρδίαν του εἰς μόρφωσιν ἡπιωτέρων αἰσθημάτων καὶ τὴν φαντασίαν του εἰς τὴν ἔμπνευσιν ἐκείνην, δι' ἧς ἡ νέα ποίησις ἀνέτειλεν ἐν τῷ κόσμῳ, τοῦτέστιν εἰς τὴν ἐξεκκινῶσιν καὶ ἐξέμνησιν τῶν θρησκευτικῶν μυστηρίων. Ἐν Ρώμῃ λοιπὸν καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοιούτων ἐντυπώσεων, κατῆρξατο ὡδὴς πρὸς τὸν Σωτῆρα, ἢ ἀκολουθῶν, κατατρυχόμενος ὑπὸ τῆς νεσθηῆς αὐτοῦ καὶ κακοδόξου φιλοσοφίας, δὲν ἐπεράτωσεν.

M. ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

(ἔπεται τὸ τέλος)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

(Συνέχ. ὅτε φολ. προηγ.)

IX.

Ὡς ἀνωτέρω σοι εἶπον, μετὰ θαυμασμοῦ μου εὔρον ἐν Κωνσταντινουπόλει φίλον τινὰ συμμαθητὴν μου· ἔτι δὲ μᾶλλον ἐθαύμασα ἀνευρών ἀντὶ τοῦ σφριγῶντος καὶ ἐνθουσιῶντος νέου, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζον, καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον τὰ πάντα πρότερον ἐφάνιντο γελόντα καὶ λεία, κατηρῇ καλόγηρον, ταπεινὸν καὶ γαληνιαῖον τὴν ὄψιν, διορῶντα νῦν καὶ ἐξετάζοντα πάντα τὰ τοῦ κόσμου φιλοσοφικῶς καὶ ἡρέμως. Ὁ φίλος μου οὗτος ὑπῆρξε συσπουδαστής μου ἐν Ἀθήναις, καὶ ἀπεκαλεῖτο Ἀλέξανδρος Κωνσταντινίδης, περιβληθεὶς δὲ τὸ μοναχικὸν σχῆμα μετεμorfώθη εἰς πατέρα Ἀντώνιον. Ἡ ἀλλοίωσις αὕτη τοῦ φίλου μου ἐπῆνεγκεν ἐν ἐμοὶ βαθεῖαν ἐντύπωσιν, τὸ δὲ πα-

ρά ἔιγμα τοῦτο σπουδαίως ἐπενήργησεν ἐπὶ τῶν μετέπειτα ἰδεῶν καὶ ἀποφάσεών μου. Ὁ Ἀλέξανδρος, ἢ, ἂν θέλῃς, ὁ πατὴρ Ἀντώνιος ὑπῆρξεν ἐν τῇ μονῇ καὶ τῇ ἀπελπισίᾳ, ἐν ᾗ τότε οἰεῖσθαι, ἢ ἄγκυρα, οὕτως εἰπεῖν, τῆς σωτηρίας μου—ὑπῆρξεν ἀγαπῶν ἀδελφὸς πλὴν ἢ πιστὸς φίλος, ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ δὴγός καὶ σύντροφος, πατὴρ καὶ σύμβουλος, ἐγκαρδίως χειραγωγήσας με ἐν τῇ δυστυχίᾳ μου· κτησαμένου δὲ τοῦτο κατόπιν ἐπ' ἐμοῦ μεγίστην ἐπιρροήν. εὐσεβῶς ἤκουον τῶν συμβουλῶν του, ἃ οὐκ ὀκνῶ ἠκολούθουν τὰς παραινήσεις του, ἐπὶ τοσοῦτον δὲ αὐτῷ ἠλλοιώσασιν τὰς γνώμεις μου, ὥστε ριζικῶς μετέβαλον πάσας τὰς τὸ μέλλοντα βίον μου ἀφορώσας ἀποφάσεις μου. Ἐπειδὴ λοιπὸν οὗτος σπουδαῖον ἐν τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ κατέχει θέσιν, ὀφείλω νὰ σοὶ παραστήσω ὅπως τις ἦτο καὶ τίνες οἱ λόγοι, οἱ εἰς καλόγηρον αὐτὸν μεταμορφώσαντες. Ταῦτα δὲ, παραλείπων οὐ λεπτομερῇ καθέκαστα, θέλω ἐπιχειρήσει νὰ σοὶ ἐξηγήσω περιεκτικῶς καὶ ἐν ὀλίγοις. Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο τῆς αὐτῆς σχεδὸν μετ' ἐμοῦ ἡλικίας καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀναστήματος, ὡς ἐπίσης καστανόχρους εἶχε, ὡς τοὺς ἰδικούς μου, τοὺς ὀφθαλμούς. Τὸ σύνολον τῆς φυσιογνωμίας του ἔφερε τὸν τύπον τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἀνέκφραστον ἐκείνην χάριν πῆς μορφῆς, ἢ ὁποῖα, ἂν καὶ δὲν δύναται νὰ ὑποστῇ τὴν ἀνάλυσιν τῆς τεχνικῆς, οὕτως εἰπεῖν, ἐξετάσεως, οὐχ' ἦτον ἀρέσκει. Εἶχε τέλος τὴν ἀνεξήγητον ἐκείνην καλλονήν, τὴν ὁποίαν κοινῶς ὀρίζομεν ὅταν περὶ τοῦ ταῦτα κεκτημένου ἀνθρώπου ὁμιλῶμεν, διὰ τοῦ γλυκοῦ καὶ συμπαθητικοῦ ἀνθρώπου. Τοιοῦτος λοιπὸν ὑπὸ τὴν φυσικὴν ὀψιν ἦτον ὁ φίλος μου· κατὰ δὲ τὴν ἡθικὴν; Ἀνευ φίλου μου, ὑπερβ. λῆς τὸ ἀνθρωπίνως τέλειον. Ἠγάπα τὴν πατρίδα, ἐσέβετο τὴν οἰκογένειαν, τὴν δὲ φιλίαν ἀνέψου μέχρι λατρείας. Ἐνθους, γενναῖος, μεγάλθυμος,